

Verspreiding rundveeziekten verloopt sneller door toename mondiaal verkeer

Dierziekten op reis

Het mondiale verkeer van mensen en dieren brengt risico's met zich mee. De verspreiding van dierziekten neemt toe. Blauwtong en weidekoorts zijn recente voorbeelden. De vraag blijft hoe veehouders zich kunnen wapenen tegen oprukkende dierziekten.

tekst **Annelies Debergh**

Binnenkort is het vier jaar geleden dat het eerste geval van blauwtong type 8 werd vastgesteld in Nederland. Door inenting – die in Nederland vrijwillig zijn en in België verplicht – is er korte metten gemaakt met de ziekte. Nu is ook weidekoorts – ook wel ehrlichiosis of tick-borne fever genoemd – in opmars in Vlaanderen. Het gaat om een ziekte die bij melkkoeien soms koorts en hoesten veroorzaakt met melkproductiedaling als gevolg. De vraag rijst of de rundveehouderij straks nog meer in aanraking komt met oprukkende dierziekten.

'Weidekoorts en blauwtong zijn twee ziekten die niet eerder in Noord-Europa voorkwamen, maar wel in de rest van de wereld', legt Reginald De Deken, onderzoeker aan het Tropisch Instituut in Antwerpen, uit. 'Weidekoorts bijvoorbeeld bestaat wellicht al langer in onze regio. Met moleculaire biologie is er nu meer kans om ziekten correct toe te wijzen. Vreemde symptomen worden zo sneller en doelgerichter onderzocht.'

Koen De Bleecker, dierenarts en werkzaam bij Dierengezondheidszorg Vlaanderen, deelt de oprukkende dierziekten op in verschillende groepen. 'Er zijn zogenaamde "emerging diseases" en "re-emerging diseases". Emerging diseases zijn ziekten als blauwtong. De ziekten bestonden al elders in de wereld maar komen nu pas bij ons voor. Re-emerging diseases zijn ziekten die eerder al in onze regio waren, maar die opnieuw kunnen opduiken. Mond- en klauwzeer valt onder de laatste soort.'

De 'vector borne diseases', ziekten die door een vector zoals vliegen, muggen of teken worden overgedragen, lijken aan een opmars te zijn begonnen. In dat kader verwijst Reginald De Deken naar theileriose, een door teken overdraagbare aandoening die bloedarmoede bij

koeien veroorzaakt. Ook akabane, een ziekte die aanleiding geeft tot abortus, doodgeboorte en misvormde kalveren, noemt De Deken een potentieel oprukkende dierziekte, net als rift valley fever, veroorzaker van abortus, kalversterfte bij koeien en griep tot hersenvliesontsteking bij mensen.

Meer en meer de wereld rond

Jet Mars, dierenarts en werkzaam op het laboratorium van GD, stipt liever geen specifieke dierziekten aan als een mogelijke dreiging voor de rundveesector. 'Er zijn veel dierziekten uit andere landen die de potentie hebben om hier uit te breken. Dat is altijd al zo geweest. Het gaat echt niet om iets wat alleen de laatste jaren speelt.'

Over een potentieel dreigende dierziekte spreken is onmogelijk. 'Het is een illusie te denken dat bekend is wat de volgende dierziekte zal zijn die hier kan opduiken. Niemand heeft bijvoorbeeld blauwtong type 8 voorspeld.'

De globalisering is door elk van de onderzoekers aangestipt als voorname oorzaak van de mondiale verspreiding van dierziekten. 'Belangrijk is dat mensen, dieren en goederen nu de wereld rondreizen', stelt Jet Mars van GD. 'Het gaat niet om één mens of één dier, maar met een om duizenden mensen en duizenden dieren die de wereld rondgaan. Wij mensen worden steeds mobieler en gaan ook vaker gekke dingen doen zoals Afrikaanse grotten exploreren. Ook de al dan niet legale handel in allerlei exotische dieren zorgt voor een toename van de risico's. Al die zaken samen maken de kans op verspreiding van dierziekten vele malen groter.'

Reginald De Deken lijkt het in grote mate eens met de stellingen van Jet Mars en wijst eveneens naar de mondiale vee-

handel. 'De globalisering neemt verder toe. Veel meer dan vroeger wordt handel gedreven tussen de verschillende werelddelen.' De onderzoeker haalt een voorbeeld aan. 'Een recent handelscontract voorziet in de jaarlijkse export van 32.000 levende runderen vanuit Columbia naar Libanon. Dan zie je de problemen van bepaalde runderziekten van het ene naar het andere continent verschuiven.'

Lokaal insect goede overdrager

Nog een tweede kwestie speelt volgens Reginald De Deken in verspreiding van runderziekten. 'We hebben er meestal geen idee van dat we in onze landen vectoren hebben voor de verspreiding van een bepaalde ziekte, maar onze lokale insecten blijken soms juist heel effectieve overdragers.' De Deken verwijst naar blauwtong type 8. 'Onze eigen mug, de kleine knut, bleek een heel goede overdrager van dit type blauwtong.'

Veehouders moeten volgens Koen De Bleecker alert zijn op vliegen, teken en muggen en de bestrijding ervan. 'We zien bijvoorbeeld dat het tekenprobleem in Vlaanderen en Wallonië toeneemt. Op een landelijke kaart uitgezet valt de tekentoeename vooral op in bosrijke gebieden.' Aan de hand van tekentellingen wordt de aanwezigheid van deze insecten continu gescreend. Ook in Nederland neemt de aandacht voor insecten gestaag toe.

Ook de opwarming van het klimaat op aarde heeft impact, stelt De Deken nog. 'Maar niet zozeer voor de ziekte zelf', klinkt een snelle nuancering van zijn kant. 'Door de opwarming van de aarde kunnen bepaalde vectoren nu veel makkelijker overleven in streken waar het vroeger te koud was. Als het klimaat opwarmt, versnelt de ontwikkelingscyclus en verhoogt meteen ook de competentie van de vector, zodat ziektekiemen gemakkelijker overgedragen worden.'

Hoe kan de rundveesector zich wapenen tegen eventuele uitbraken van nieuwe dierziekten? 'Een goede kennis van nieuwe ziekten is een absolute noodzaak voor een vroege detectie en goede monitoring', denkt Koen De Bleecker van DGZ in Vlaanderen.

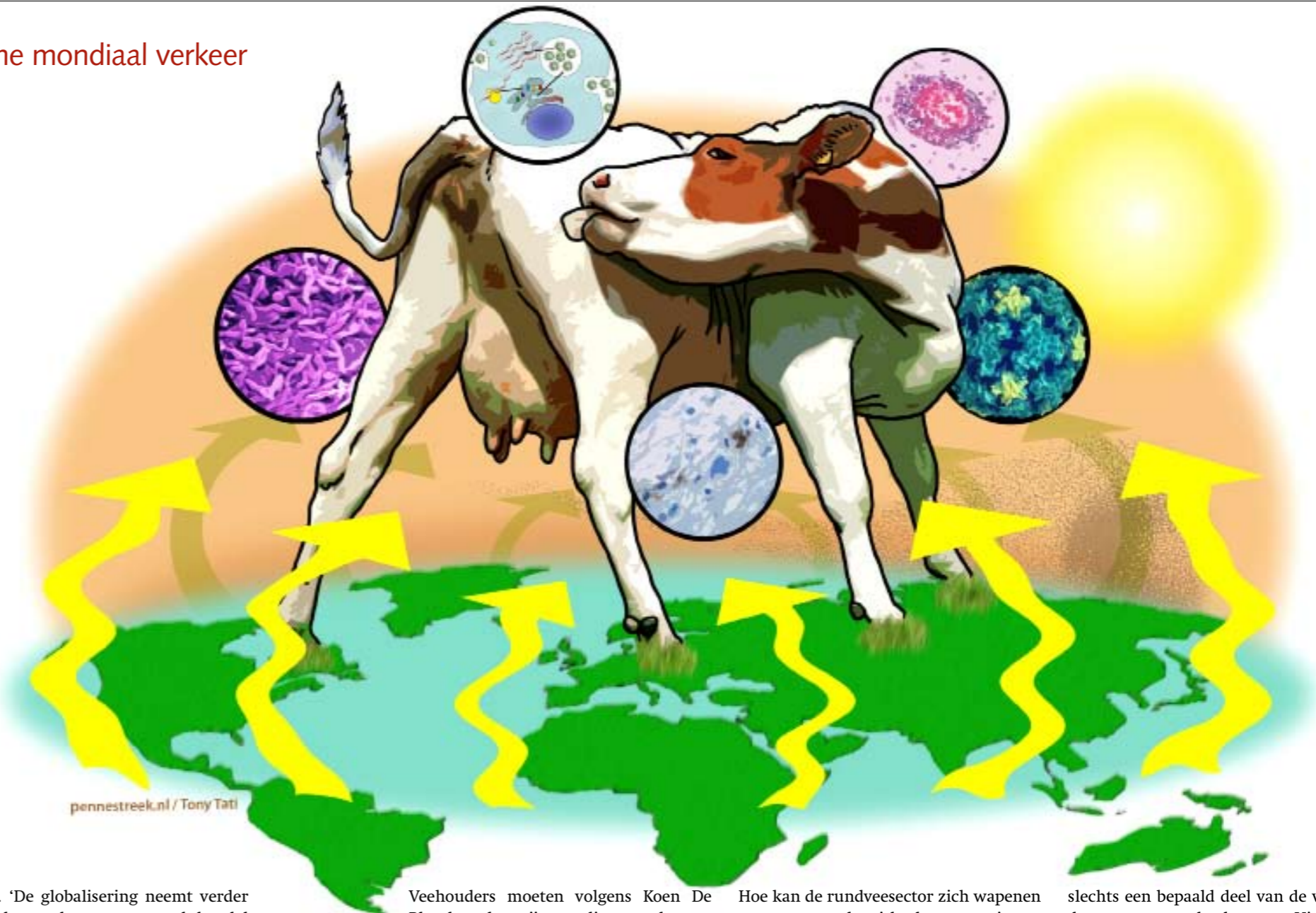
Hij spreekt ook over de aandacht voor insleep en versleep van ziekten. 'Veehouders moeten in het algemeen alert zijn op de aankoop van dieren, aandachtig blijven bij weidebeloop en hygiënemaatregelen nemen bij contact van de veestapel met derden.'

Alert op ziekteverschijnselen

De snelheid van het reageren op een uitbraak van nieuwe dierziekten is volgens Reginald De Deken van levensbelang. 'Een snelle alarmering van opmerkelijke verschijnselen zorgt voor een snelle diagnose en betekent een snelle tegenreactie.' Of vaccinatie ook kansen biedt? 'Vaccinatie heeft vaak geen zin als

slechts een bepaald deel van de veehouders ermee aan de slag gaat. Uitroeiing van een ziekte is pas mogelijk wanneer tachtig procent van de veestapel ook echt aan een vaccinatiecampagne wordt onderworpen.'

Een van de belangrijkste zaken in de aanpak van de uitdijende rundveeziekten door globalisering is het goed observeren of monitoren van de veestapel, denkt Jet Mars. In Nederland geeft Veehouder van GD een continu beeld van dierziekteverspreiding en het voorkomen van ziekteverschijnselen als bijvoorbeeld verwerpen. In Vlaanderen gebeurt datzelfde door Veepeiler van DGZ. 'Op tijd en alert reageren is belangrijk.' Dat geldt voor zowel rundveehouders als rundveedierenartsen en de hele keten rondom diergezondheid, stelt Jet Mars. 'Daarom is een systeem van elkaar waarschuwen noodzakelijk. Dingen buiten het gewone, daar moet je als veehouder alert op zijn.'



pennestreek.nl / Tony Tati